

Slovenski dom

Stev. 270

V Ljubljani, ponedeljek 27. novembra 1939

Leto IV

V torek - začetek boja proti nemškemu pomorskemu izvozu

Anglija in Francija bosta sprejeli sklep, da bodo njune bojne ladje odslej plenile vse nemško izvozno blago na nevtralnih parniških

London, 26. nov. o. Sklep Anglije, da bo saplenjeno vse nemško izvozno blago na nemških in nevtralnih ladjah, ki je bil sprejet zaradi uporabe magnetičnih min z nemške strani, bo začel veljati ta teden. Sklep o tem bo sprejela angleška vlada na seji v torek. Podoben sklep bo sprejela tudi Francija.

Ta korak Anglije in Francije pomeni silno zaostrovanje gospodarske vojne na morje. Ni znano, kako bo na to odgovorila Nemčija.

Lord Halifax je včeraj sprejel več poslanih korakov nemške vlade, med njimi poslanika Italije, Belgije, Holandije, Švedske, Danske in Japonske, ki so protestirali zaradi ukrepov proti nemškemu izvozu. Lord Halifax je obvestil poslanike, da bodo njihove zahteve skrbno proučili. Anglija je pripravljena storiti vse, da bi nevtralne države trpele čim manj v sedanji vojni.

Sundaj Times pravi: Po mednarodnem pravu ima vsaka država pravico izvajati primerno ukrepe proti sovražniku. Anglija bi na protestne korake tujih poslanih najbolje odgovorila s tem, da jih napoti na nemško vlado, ki je s uporabo magnetičnih min izvala angleški odgovor.

Pariz, 26. nov. o. Pariški listi razpravljajo o korakih nevtralnih držav ob poostitvi francosko-angleške blokade proti Nemčiji. Anglija in Francija bosta obrnili največjo pozornost željam nevtralnih držav. Sklenili sta odgovoriti na brezobzirno uporabo min z zaplenbo blaga, ki ga izvažajo Nemčija, pa tudi če ga izvažajo pod zastavo nevtralnih držav. Jasno je, da bodo ti sklepi zadeli tudi nevtralne države. Gotovo je, da v Londonu in Parizu omenjenega sklepa niso sprejeli veselo srca, temveč so bili prisiljeni to storiti. Nemčija je z uporabo min napovedala vojno ladjam vsega sveta brez razlike, ali pripadajo vojskujočim se ali nevtralnimi državam. Odgovornost

Sovjeti zahtevajo prosto donavsko pristanišče v Bratislavi

Bratislava, 26. nov. o. Iz Moskve poročajo, da pripravlja sovjetska vlada načrt, po katerem bo zahtevala od slovaške republike, naj ji da prosto pristanišče na Donavi v Bratislavi. Sovjeti bi rusko blago pošiljali do Bratislave po železnici, od Bratislave pa bi šlo blago po Donavi, na katero Rusija doslej ni imela dostopa. Slovaška bo morala sovjetski zahtevi ustreči, če bo Rusija ravnala sporazumno z Nemčijo.

Novi napadi sovjetskega tiska na Finsko

Moskva, 26. nov. Današnja »Pravda« prinaša oster članek z naslovom »Pavliha na ministrskem predstevstvu«. V njem silovito napada finskega ministrskega predsednika Kajanderja in pravi, da bi njegovo politično delovanje tako, kakor da bi bil Kajander hodil v Šolo pri Moseickem in pri Becku. Toda tudi njemu se lahko zgodi tako, kakor se je temu poljskima pavlihomu, ki sta kaj hitro izgubila svoj mesti. Finsko ženejo hujskači v silno nevarno igro, ko jo hočejo zaplesti v spopad s Sovjeti. Toda upati je treba, da finsko ljudstvo ne bo več trpelo pri svojem vodstvu lutk, kakršna je Kajander, ki binglja Finsko na usodno pot, kakor sta Poljsko gnala Moseicki in Beck. Nemška vlada je finske poglavarje opozorila, naj se mirno sporazumejo s sovjetskimi zahtevami, opozorila jih je pa tudi na resne posledice, ki bi utegnile priti, če se Finska ne sporazume s Sovjetsko Rusijo.

Iz tega pisanja sklepajo, da pripravljajo Sovjetska Rusija za ta teden odločilne diplomatske korake proti Finski, ki se ne mara odreči svoji mostojnosti.

Poskusi za obnovo bivše radikalne stranke

Novi program stare radikalne stranke priznava načelo o treh narodih

Belgrad, 26. nov. m. Tukajšnja politična javnost se je danes predvsem bavila s korakom članov glavnega odbora radikalne stranke, ki so po naročilu svojega predsednika Ace Stanojeviča izročili notranjemu ministru Mihalčiću vlogo, v kateri prosijo za ustanovitev, odnosno obnovo delovanja radikalne stranke. Glavni odbor je pred kratkim poklical vse radikale, naj se znova zberejo okrog staroradikalne stranke, ter je izdal potrebna navodila ugodnejšim prvakom v državi. Pri tem delu je na več mestih prišlo do nesoglasij. Ponekod so se prerekali o tem, če je korak dr. Markovića, ki je stopil v vlado narodnega sporazuma, pravičen ali ne, ali če je pravilno stališče glavnega odbora, ki je dr. Markovića zaradi neposlušnosti izključil iz radikalne stranke. Eden najvažnejših razlogov za prijavo radikalne stranke je bil, da bo glavni odbor z eno potezo rešil vse nesporazume s tem, da bo izdal pooblastila za organiziranje stranke samo svojim zanesljivim ljudem. Ki se bodo držali navodil predsednika A. Stanojeviča in njegovega glavnega odbora. V glavnem odboru imajo glavno besedo bivši ministri Miša Trifunović, Krsta Miletić, Miloš Bobić, dr. Ninčić in Spadijer ter drugi. Zato je ta korak glavnega odbora nov udarec za pravosodnega ministra dr. Markovića in njegove. Predvsem poudarjajo dejstvo, da novi program narodne radikalne stranke ne poudarja narodnega edinstva, temveč samo državno. S tem so se staroradikalni

za ukrepe Francije in Anglije pada edino na Nemčijo. Nevtralne države bi morale opozoriti Nemčijo, naj spoštuje mednarodno pravo. Angleška vlada bo v kratkem času objavila sklep, ki bo ločno določal način nadzorstva nad izvozom iz Nemčije.

Uim, 26. nov. AA. Stefani. Diplomatični urednik agencije Stefani piše: Znano je, da je bilo na pomorski konferenci v Londonu dne 27. februarja 1909 sklenjeno, da se za vojne omeji blokada na obale in luke sovražnika in na one luke in obale, ki jih je sovražnik zasedel. Po dogovoru, ki je bil sprejet na omenjeni konferenci, je treba delati tudi razliko med absolutnim tihotapskim

blagom kakor orožjem in municijo ter pogojnim tihotapskim blagom, to je blago, ki bi lahko služilo za vojskovanje, ali pa za redno življenje. Odredbe mednarodnega prava v nobenem primeru ne smatrajo kot vojno-tihotapsko blago, blago, ki izvira iz vojskujočih se držav ter je blokada omejena samo na blago, ki gre v vojskujoče se države. Zaradi tega je treba ukrepe proti izvozu iz vojskujoče se države smatrati, da so v nasprotju s določbami mednarodnega prava. Pripominja se, da sta Anglija in Francija sprejeli omenjeno odredbo kot represalijo, toda jasno je, da je mogoče represalije uporabiti samo proti vojskujoči se državi, ne pa proti nevtralnimi državam.

Štirje napadi nemških letal na angleške vojne ladje

Po angleškem poročilu niso povzročili nobene škode

London, 26. nov. o. Angleško mornariško ministrstvo sporoča, da so danes popoldne sovražna letala izvedla dva bombna napada na angleške bojne ladje v Severnem morju. Sovražna letala so vrgla veliko bomb, ki pa niso naredile nobene škode. Tudi človeških žrtev ni nobenih.

Berlin, 26. nov. o. Uradno poročajo: Nemška letala so izvedla danes več bombnih napadov na angleške pomorske sile v severnem delu Severnega morja. Štiri angleške ladje so bile naravnost zadete. Vsa nemška letala so se vrnila nepoškodovana v svoja oporišča, navzlic hudemu protiletalskemu ognju.

Poluradno sporočajo Nemci: Nemške letalske sile so prizadejale včeraj močan udarec angleški mornarici. Nemška letala so napadla angleške vojne ladje med Shetlandskimi otoki in angleško obalo. Letala so metala bombe na angleške vojne ladje. Ob tej priliki je bomba zadela zadnji del križarke vrste »Aurora«, kar je ugotovljeno s fotografiranim posnetkom. Letala so se nato v skupini vrnila na svoje oporišče. Angleška letala so poskušala prodreti na nemško ozemlje, toda prisiljena so bila vrniti se zaradi nemških protiletalskih baterij. Na zapadnem bojišču je vladal mir, ter je bil samo krajevno topniški ogenj posebnosti v okrajih južno od Saare in zapadno od Weisenburga. Neka nemška patrila je ušla več francoskih vojakov.

Posveti pri Hitlerju glede bodočega vojskovanja proti Angliji

Z živčno vojno, z minami in podmornicami misli Nemčija Anglijo izčrpati in izstradati

Pariz, 26. nov. o. Francoski tisk veliko piše, kaj so sklepali pretekli teden na številnih posvetovanjih nemških častnikov s kanclerjem Hitlerjem. Na teh sestankih je bilo sklenjeno začeti na široko zasnovano propagando v vseh nevtralnih državah proti Angliji in Franciji. Nemčija bo pomnožila napade na Anglijo s zraka in s morja. Nemci bodo s svojimi letali v večjih skupinah napadli večja mesta ob angleški obali in angleške utrdbe. V manjših skupinah pa bodo letala razburjala prebivalstvo po nezavarovanih mestih in mu s tem ubijala živce. Končno pa bo Nemčija še bolj poostila vojno na morju s podmornicami in minami proti britanskim ladjam in proti nevtralnimi ladjam, ki dovažajo Angliji živila in drugo blago. S tem hoče Nemčija Angliji odrezati vso plovbo ob obali, kakor je svoječasno nameraval Napoleon osamiti Anglijo od ostalega sveta. Nem-

čija veruje, da bo potem prišlo v Anglijo do pomankanja živil in lakote. S tem bo prisilila Angleže, da sklenejo mir, kakršnega jim bo narekovala ona. Toda Nemčija mora računati pri teh načrtih ne le z angleško, temveč tudi z vso francosko bojno silo.

Govor kneginje Olge na seji vodstva Rdečega križa

Belgrad, 26. nov. Danes je bila v Belgradu v starem dvoru slavnostna skupna seja glavnega upravnega in glavnega nadzornega odbora Rdečega križa pod predsedništvom kneginje Olge. Kneginja Olga se je pripeljala s svojim spremstvom ob 10. v stari dvor, kjer so jo pričakovali vsi člani obeh glavnih odborov. Kneginja Olga je začela sejo z naslednjim nagovorom:

»Začenjam skupno sejo glavnega upravnega in glavnega nadzornega odbora. Delo Rdečega križa, ustanove, ki si je na vsem svetu pridobila zaslužen priznanje in spoštovanje, me je vedno zanimalo. Zaradi tega sem z veseljem sprejel predsedništvo našega Rdečega križa, ki mi ga je kr. namestništvo nedavno zaupalo. Ljubo mi je, da se mi nudi prilika, da vidim zbrane glavne zastopnike našega največjega dobrotelnega društva. Kot človekoljubna in privilegirana avtonomna narodna ustanova, je naše društvo po vzakonenih mednarodnih dogovorih in posebnem zakonu priznано kot društvo Rdečega križa kraljevine Jugoslavije in kot pomožna ustanova vojne sanitete ob vojni. Znanje so vam zelo važne naloge društva. Za njihovo izvajanje so potrebna znatna sredstva, široko sodelovanje in popolna podpora vsega ljudstva, samoupravnih in državnih organov.

ima manj članov. Glavni odbor izvoli predsednika, dva podpredsednika, dva tajnika in blaginjaka. Število podpredsednikov je lahko tudi večje. Narodno radikalno stranko organizira sedanji glavni odbor, ki bo potem ko bo stranka povsod organizirana, sklical glavno skupščino zaradi volitev novega glavnega odbora. Člani sedanjega glavnega odbora so včeraj in danes že razposlali svojim ljudem vsa potrebna navodila za organizacijo stranke.

Sklep staroradikalov, da prigrisajo svojo stranko oblastem, je postavil tudi Davidovičeve demokrate pred alternativo, ali da prijavijo tudi oni svojo stranko oblastem po sedanjem še veljavnem zakonu ali pa trdovratno čakajo še nadalje na novo politično zakonodajo, ki jo je napovedala sedanja vlada.

Vesti 27. novembra

Bivši nemški cesar se pripravlja na beg iz Holandije, kar sklepajo iz dejstva, da so v njegovem gradu pripravljena štiri velika letala, dve za ljudi, dva pa za prtljago.

Bolgarski kralj je danes sprejel v avdienco italijanskega ministra za ljudsko kulturo Bottaia, ki je prišel v Solijo odpirati italijanski kulturni zavod.

Ob smrti glavnega tajnika mednarodne zveze kmetijskih zadrug Maya v Londonu, je predsednik naše Glavne zadrugne zveze dr. Korošec poslal omenjeni organizaciji sožalno brzojavko.

Bolgarska vlada uradno zanika, da bi bil predsednik Kiosevanov dal zadnje čase kako izjavo listom, v katerih bi bil dolžil Nemčijo nasilja in napadov.

Ameriška zbornica bo v kratkem sprejela zakon, s katerim bo lahko predsednik Združenih držav prepovedal sleherni izvoz na Japonsko.

Novi sovjetski veleposlanik v Rimu Gorelkin je včeraj dopotoval na svoje službeno mesto.

Predsednik nove romunske vlade Tataresco je izjavil časnikiarjem, da bo naloga nove vlade ohraniti nevtralnost Romunije do vseh vojskujočih se držav in dobre zveze s sosedi.

Nekateri angleški listi prinašajo poročila o morebitni obnovitvi monarhije na Madžarskem. Na madžarski prestol pa ne bi prišli Habsburžani, ker bi tega ne pustila Italija, marveč kak član italijanske vladarske rodbine, da bi bila zveza med Madžarsko in Italijo s tem še bolj potrjena.

Razširili so se glasovi, da je angleško vojno brodogradništvo neke nemško lahko oklopnico »Deutschland«. Te vesti pa še niso uradno potrjene.

Italija proti kominterni na Balkanu

Pariz, 26. nov. o. V Parizu je vzbudil veliko pozornost komentar italijanskega radia, ki pravi, da bo vsak poskus boljševizacije v balkanskih državah takoj povzročil protinasop Italije. Ugotovljeno je, da se Italija že nekaj časa zelo prizadeva, da bi preprečila prodiranje boljševizma proti jugozahodu ter da bo rimska politika proti kominterni ohranila svojo popolno dejavnost. V zvezi s tem omenja tudi govor madžarskega ministra Csakija, ki je dejal, da Nemčija, Rusija in Italija morajo računati z Madžarsko. Po francoski razlagi ni nobenega dvoma, da so se na madžarski meji začeli razhajati interesi posameznih sil.

Novo zbiranje Nemcev

ob holandski in belgijski meji

Pariz, 26. nov. o. Po podatkih ogledniških polietov francoskih letal je ugotovljeno, da se ob belgijski in holandski meji zbirajo oddelki nemških čet. To zbiranje pa ni tako, da bi lahko govorili o koncentraciji velikega obsega. Prej bi lahko rekli, da gre za razdelitev oddelkov na prostore, širokem 20 km. v štiri skupine. Letala so opazila tudi zbiranje večjih motoriziranih oddelkov, posebno tankov.

Poročajo, tudi, da so se nemške čete umaknile za nekaj 25 km na nemško ozemlje, verjetno zaradi ugodnejših prezimovališč.

Angleška letala nad Helgolandom

London, 26. nov. o. Nemško letalsko ministrstvo sporoča, da so angleške letalske sile včeraj izvedle uspešne polete nad severozahodnimi nemškimi pokrajinami. Letala so letela tudi nad utrjenimi oporišči nad Wilhelmshafenom in otokom Helgolandom. Nemško protiletalsko topništvo je na več krajih streljalo na angleška letala.

nov, posebno pa požrtvovalno in neprestano delo. Temu delu se posvečam z vso voljo, ter vas gope in gospodje pozdravljam in prosim, da mi z vašim sodelovanjem pomagajte, da uspešno izvršimo svoje častne dolžnosti.

Na ta pozdrav se je Nj. kr. Visočanstvu zahvalil prvi podpredsednik društva dr. Djaja. Nato so začeli obravnavati dnevni red. Sprejeti so bili potrebni sklepi glede organizacije uprave društva v banovini Hrvatski po določilih zakona in pravil društva Rdečega križa. Razen tega so preučevali tudi vprašanje o izpremembi in dopolnitvi zakona o Rdečem križu, da se zagotovijo društvu potrebni dohodki in posebno pravice za uspešno delo za cilje, ki jih zakon predvideva.

Turčija, Nemčija in balkanska nevtralna zveza

Pariz, 26. nov. o. V tukajšnjih političnih krogih prevladuje mnenje, da Nemčija ni sovražna takemu balkanskemu nevtralnemu bloku, ki bi bil pod pokroviteljstvom Italije. Nemčija meni, da ta blok ne bi škodoval Nemčiji, ker Italija ni sovražna Nemčiji in ker bi Italija s tem ustavila sovjetsko stremeljenje proti Balkanu. Najhujska ovira je sedaj Turčija in nemški poslanik v Ankari von Papen, ki se trudi na vse načine, da bi pridobil Turčijo na svojo stran. To pa bo težko uspelo. Turško vojaško odposlanstvo, ki je bilo v Londonu in je zdaj v Parizu, je sklenilo sporazumne obseže na vojaška sodelovanja Turčije z zahodnimi vele silama. Začela so se pa tudi gospodarska pogajanja, ki naj omogočajo v Francijo in Anglijo izvoz vsega blaga, ki ga je dozdaj jemala od Turčije Nemčija.

Carigrad, 26. nov. o. Današnje turško časopisje trdi, da se bo Turčija z vsemi silami prizadevala, da se ustanovi čimprej blok balkanskih nevtralnih držav.

Italijanski tisk bo v bodoče lahko svobodneje pisal, poročajo francoski listi iz Rima.

Ljubljana od sobote čez nedeljo

Mrzlo je postalo in stari ljudje že napovedujejo, da bomo dobili prav v kratkem »blegac«. Za zdaj se ga še kar nekam otepamo, večkrat je že resno grozil. Sicer pa imamo zdaj itak v zadnjih letih že kar nekakšno tradicijo, da se prava zima napravi šele takrat, ko so v prejšnjih časih travniki že zeleneli. Tudi letos se obeta po dosedanjem značaju vremena sodeč, zima šele pozno. Zadnje dni pa je pritisnil hud mraz, megla se je dvignila, nebo je ostalo oblačno. Mraza je zdaj iz dneva v dan več. Davi je termometer kazal že -3°C pod ničlo.

Snoči je bilo v mestu kaj živahno. Počasi se opaža, da stopamo v zimsko družabno sezono. Zdj se ljudem ne da večer, ko se zgodaj znoči, precej odhajati v posteljo, zato odhajajo ven, v kavarnе in gostilne, kjer si pokrajšajo čas, v kino in v gledališče. Sobotni večeri so seveda še prav posebno živahni. Ti večeri so neke vrste »družinski izhod«. Vsa familija se odpravi, ponekod stariši z otroki, drugod vsak zase — kakor je že navada. Od sobotah so prav pridno obiskana tudi plesišča, zdaj skoraj vsako soboto kakšno društvo ali stan priredi svoj ples. Kljub težkim časom so vse te prireditve še vedno prav dobro obiskane.

Današnji dan je bil pust in meglen. Le nekaj najnovejših smučarjev je bilo mahalo iz mesta, da bi poskusili prve blagodati zimskega športa. Pravijo, da je bila Velika planina dobro obiskana, do smučanja pa je menda še prav daleč. Previdnejši so rajši ostali doma, ker so si mislili, čemu bi hodili ven, tja v mraz, tja v pusto skalovito in na golo planjavo, ko pa je vse prijetnejše v mestu, kjer sedeš lepo v zakurjenem prostoru ter si čez dan varno »spravljene«. Tako si je mislila večina tistih, ki sicer ob »belih« nedeljah le stežka ostajajo v mestu. Ostala je rajši doma ter čakala časa, ko bodo zimske radosti napovedane zanesljivo in trajnejša značaja. Dopoldne je v Ljubljani pela svet ista dolgočasna, pa vendar za nekatere ljudi kolikor toliko mikavna pesem: posejdanje po kavarnah, promenada, potikanje po posameznih ulicah, ogledovanje izložb, kino, gledališče itd. Proti večeru je postalo močno hladno, tako da so se tisti, ki so popoldne izbrabili za krajše sprehode po mestni okolici, podvzivali proti mestu ter pohiteli, da so prišli čimprej na gorko. Dan sam je minil še kar nekam naglo, saj je zdaj že kratek.

Miklavževe izložbe

V zadnji teden pred praznikom sv. Miklavža, najljubšemu otroškemu svetniku, smo stopili. Kakor vsako leto, tako so tudi letos ljubljanski trgovci, zlasti manufakturni, spekeristi in delikatesne prodajalne, prav lepo okrasili svoje izložbe, da bi se Miklavž pred njimi čim rajše ustavil. Povsod po izložbah prevladuje rdeča barva. Meščani se zlasti zvečer ustavljajo pred njimi ter si ogledujejo predvsem — časi primerno — praktična darila. Izložbe so zvečer lepo razsvetljene. Veselje je gledati skupine otrok, ki se radostno ozirajo na vse to razstavljeno bogastvo.

Priprave za novinarski koncert

Eden največjih družabnih dogodkov je vsakoletni vsakoletni novinarski koncert, ki ga prirejajo ljubljanski časniki. Te prireditve se udeležijo ljubljani kdor le utegne, saj velja skoraj za neke vrste družabno obveznost. Kakor vsako leto so časniki tudi letos za koncertni del večernega sporeda povabili k sodelovanju odlične naše umetnice in umetnike. Po presledku bo tokrat med drugimi spet nastopil najboljši slovenski pevski ensemble, »Akademski pevski zbor« z univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani. Za letošnji novinarski koncert velja v vseh ljubljanskih krogih izredno veliko zanimanje, saj sta bila za naše občinstvo na tem večeru oba sporeda, prvi, umetniški, in drugi, prosti, neprisiljena, prisiljena zabava po koncertu, od nekdaj skoraj enako mikavna. Nikomur, ki je bil že kdaj obiskal to družabno prireditev, še ni bilo žal, da se je potrudil po vstopnici in se podal z drugimi vred k tej prireditvi. Le še nekaj dni nas loči od novinarskega večera in prav bo, da si tisti, ki mislijo preživeti lep večer, že zdaj poskrbe vstopnice, da se jim ne bo treba zadnji večer pehati in truditi zanje.

Novinarski koncert pa je tudi reprezentativen večer, saj se ga redno udeležijo najvišji zastopniki krajevnih civilnih in vojaških oblasti.

Manj avtomobilov na cestah

Kljub temu, da je bila danes zanje še »prota nedelja«, smo na ljubljanskih ulicah opazili že neprimerno manj luksuznih avtomobilov kakor ob drugih nedeljah. Nekoliko se je že poznala posledica omejitev, ki so bile zdaj izdane od petrolejskih tvrdik, ki imajo svoje podružnice v naši državi. Marsikak pohleven ljubljanski pešec, ki že od mladih nog poleti v najhujši vročini in pozimi v najhujšem mrazu meri »per pedes apostolorum« trdi tlak, je že dopoldne zapazil, da je na ulicah manj luksuznih avtomobilov, pa ga ta pojav ni nič kaj preveč pretresel in mu segel do srca. Tega ali onega je celo prijel, da je rekel, prav je tako, če moram jaz, odkar sem na svetu, hoditi peš, in če se hočem peljati s tramvajem, kadar moram z enega kraja mesta v drugega — čemu bi se potem drugim godilo boljše? Za zdravje je še boljše, če se vsak dan lepo izprehodi, ali pa, če sedeš na kolo in se malo zapodiš ali skozi mesto po opravi, ali pa ob nedeljah na izlet na deželo! — Prihodnjo nedeljo bo v našem mestu v tem pogledu že prav veliko zatijše.

Sobotne in nedeljske nesreče

V temle našem mestu prav redko mineta sobotna noč in nedeljski dan, da ne bi v debele »bukle« na reševalni postaji moške, ki opravljajo to nalogo, zapisali te ali one nesreče. Če ni kje kakšnega požara, se je pa prav gotovo na kolodvoru zgodilo kaj omembe in posredovanja vrednega, ali pa je na cesti prišlo do karambola. Navadno so ob nedeljah zlasti na vrsti motoristi, ki izrabijo prosti dan ter se odpravijo malo dalje ven iz mesta, na deželo. Takile izleti ne končajo vselej dobro, marsikaj vozač odnese take »spomine«, da dolgo časa trajajo — in še je vesel, če ugodno končajo. Seveda pa kronika razen takih nesreč ob sobotah in nedeljah zapiše tudi tiste, prav vsakdanje, kakor so nesrečni padci in podobno.

Tudi od te sobote na današnjo nedeljo so imeli reševalci še kar dovolj dela. Poglejmo, koga so vse izročili zdravnikom v skrbno nego:

Najžalostnejša nesreča se je zgodila v noči od sobote na nedeljo tam pri železniški postaji Zalog pri Ljubljani. Z vlaka je tam po nesreči padel Ribarič Martin, poslovođa za Maribora. Ribarič je dobil zelo hude poškodbe na glavi. Nemudoma so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico, ali bilo je že prepozno. Tako težke so bile njegove poškodbe, da mu ni mogla pomagati nobena zdravniška pomoč. Vso noč se je boril s smrtjo, danes,

v nedeljo dopoldne, pa je poškodbam podlegel.

Vse druge nesreče, ki so se zgodile v tem času, pa so se končale z manjšimi, vsaj ne življenjsko nevarnimi poškodbami.

Gorjanc Ivan, kretnik iz Logatca je doma padel in si zlomil nogo.

Jager Ciril je dočkal komaj štiri zime, pa je že moral v bolnišnico. Doma je skakal in se podil. Ker pa je še majhen »medvedek«, so se mu zapletle noge in je moral iz Sardinje vasi v ljubljansko bolnišnico, kjer mu bodo zdravniki zopet poravnali zlomljeno nogo.

V Štajmerjev dom pa so reševalci pripeljali 32 letnega šoferja Franceta Puca iz Ljubljane. Ponoči so bili obveščeni, da se je tam pri Goričici blizu Prešerjev zgradila nesreča. Puc je padel z motorja ter se precej močno potolkel.

Blagoslovitev nove meščanske šole na Viču

Ljubljana, 26. novembra.

Danes dopoldne je bila slovesna otvoritev nove meščanske šole na Viču, ki nosi ime našega velikega pisatelja Josipa Jurčiča. Že pred pričetkom se je pri šoli zbralo precej občinstva in čakalo, kdaj bodo prišli iz cerkve odličniki in šolska mladina. Po slovesni službi božji, ki jo je deroval viški župnik pater Teodor Tavčar, so odličniki in šolska mladina odšli v novo poslopje, kjer je bila blagoslovitev in otvoritev Bana dr. Natlačenca je zastopal prosvetni inspektor dr. Lovro Sušnik, ljubljanskega župana dr. Adlešiča mestni svetnik inšp. Wester, komandanta dravške divizijske oblasti brigadni general Janež Ferdo, dalje je bil navzoč ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, meščanekoboljški inspektor Wagner, inspektorja prof. Bajuk in prot. Kranjec, mestni svetniki in drugi.

Zastopnik mestnega župana je v pozdravnem nagovoru v imenu zadržanega župana najprej čestital šoli za današnji praznik, ki danes praznuje šele desetletnico, vendar pa je zanimanje vsega bližnjega in daljnega prebivalstva za to šolo bilo tako veliko, da se je naglo tako razširila, da ji mestna občina prinaša za jubilej kot darilo novo poslopje. Mladina in prebivalstvo naj to darilo sprejme za nagrado svojih velikih prizadevanj za napredek srednjega stanu, učitelstvo bo pa to darilo sprejelo kot zahvalo za svoj trud in uspehe v prid vsemu srednjemu stanu. Dalje je omenil delo mestne občine za napredek Ljubljane in končal z željo, da bi nova šola postala neusahljiv studenec vsega dobrega za ves slovenski narod in vso državo, ter prosi župnika, da priključ božji blagoslov nad novo poslopje.

Po govoru je viški župnik blagoslovil poslopje, pevski zbor pa je pod vodstvom prof. Cerarja med drugim odpel prekrasen psalm »Asperge me«. Po blagoslovu je zastopnik župana izročil ključke nove šole upravitelju Fakinu, za kar se mu je tak zahvalil.

Nato je spregovoril zastopnik bana in med drugim omenil, da so se po svetovni vojni meščanske šole zelo razvile, kakor nobena druga vrsta šole. Šola, ki bo nameščena v tej zgradbi, ima obrtno-industrijsko smer, učni načrt je pa tukaj prirojen v višjih razredih za obrtniške življenjske poklice, tako da si učenci v tej šoli pridobijo tista praktična znanja, ki jih bodo usposabljala za prestop v ta delovna področja. Že v meščanski šoli naj se učenci privadijo delu, da ga bodo znali ceniti in da ga bodo zljubili ter da bodo v poznejšem življenju dokazali, da se znajo meriti z večskimi od drugod. Zgradba novega poslopja je bila očitna, ker se je število učencev več kot potrojilo. Tako bodo šele sedaj kakor treba upoštevani pedagoški in didaktični momenti. Saj si je težko zamisliti dober in uspešen pouk v šoli, ki naj bo tudi praktična, brez primernih delavnic, brez posebnih dvoran, risalnic in potrebnih kabinetov. Šola, ki naj razvije v učencih smisel za resno delo in voljo do njega, jim mora nuditi tudi za to privlačno in primerno urejeno okolje, ki ga ne odbija, temveč mu vzbuja veselje do učnega dela in poznejšega poklica.

Nato je stopil na prste mali Jože Pezdin in se zahvalil vsem, ki so pripomogli, da je šola zgrajena, in vsem, ki so prišli na ta praznik, da skupno z Vičani proslavijo ta pomemben kulturni praznik. Mala Marija Kovač pa za svojim pogumnim tovaršem in hoteli prav nič zaostajati in je krepko povedala prigodnico.

S tem je bila otvoritev končana in odličniki kakor tudi ostali so si z zanimanjem ogledali novo poslopje, ki je zares vzor moderne šole.

PRESELILI SE BOMO!

Kako se bo Maribor branil požarov, če odpovesta vodovod in elektrika

Maribor, 26. novembra.

Mariborska gasilska četa uživa upravičen sloves po vsej naši domovini kot najboljše oborožena in zelo disciplinirana, požarovalna in udarna Mariborski gasilci so to že neštetočkrat v resni praksi pokazali. Prav tako pa pridejo te njihove dobre lastnosti do izraza ob vaskoletnih velikih vajah, ki jih priredijo v mestu in ki vsakokrat predstavljajo veliko atrakcijo ne samo za številno občinstvo, ki se ob taki priliki znajde v veliki množici na mestu vaje, temveč tudi za gasilsko strokovnjake. Takšna veba je bila tudi danes dopoldne med 9 in 10, toda v marsičem se je razlikovala od prejšnjih, tako da je ta razlika bila očitna tudi za neostrokovnjake.

Mariborski gasilci so izvršili današnjo vajo pod posebno težavnimi okoliščinami. Po načrtu te vaje je rastele požar na dveh različnih prostorih v mestu. Pri tem pa je zaradi naravne katastrofe ali sovražnega dejanja odpovedal mestni vodovod in elektrika napeljava. Zaradi pomanjkanja elektrike ni bilo mogoče spraviti v pogon električnih alarmnih naprav, zvonov, telefona itd. ter so se morali gasilci obvestiti s pomočjo kurirjev. Ker pa so predvidevali sovražni napad, so bila orodja razmeščena na raznih delih mesta. Ker pa ni funkcioniral vodovod, so morali mestni in gasilski tanki dovažati gasilskim orodjem vodo iz Drave.

Požarni alarm je bil podan ob 9 ter so se v hipu raztekle kurirske patrulje po mestu a vse strani na kolesih, motorjih in avtomobilih. Alarmirali so v raznih delih mesta stacionirane gasilske jedinice, ki so takoj pohitele s svojimi orodji na požarna mesta. Gorelo je na dveh krajih. V planinah je bilo poslopje okrajnega glavarstva v Ciril-Metodovi ulici in pa staro vojaško skladišče v Einspielerjevi ulici

Izredni občni zbor delegatov Pokojninskega zavoda za nameščenje v Ljubljani

Dalmatinski zavarovalci bodo prišli pod pristojnost zagrebskega zavoda

Ljubljana, 26. nov.

Danes dopoldne je bil ob 10 v veliki dvorani Delavske zbornice izredni zbor delegatov Pokojninskega zavoda za nameščenje v Ljubljani. Na zborovanje je prišlo skoraj 80 članov iz slovenskega ozemlja in 20 delegatov iz Dalmacije. Zborovanje je začel in mu predsedoval predsednik Pokojninskega zavoda g. dr. Anton Milavec. Udeležil se je zborovanja tudi zastopnik ministra socialnega skrbstva in ljudskega zdravja, načelnik tega ministrstva g. Dušan Jeremič in zastopnik bana g. dr. Karlin. Predsednik je prebral vladnostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., ki so jo vsi navzoči poslušali stoje in sprejeli z navdušenim vzdikanjem kralju. Zatem so bili še prebrani pozdravni brzojavi socialnemu ministru g. dr. Budisavljeviču, banu g. dr. Natlačenca, banu Banovine Hrvatske g. dr. Subašiču in Pokojninskem zavodom v Beogradu, Zagrebu in Sarajevu, ki so bili vsi s pritrjevanjem sprejeti. Zastopnik socialnega ministra načelnik g. Jeremič je zatem pozdravil navzoče delegate, nakar je poročal predsednik dr. Milavec, ki je omenil, da bo v kratkem z bilanco dan obračun o gospodarstvu in o premoženjskem stanju Pokojninskega zavoda. Ogromna večina članstva pa je za bodočo petletno dobo bila za to, da se nova uprava izbere po sporazumu brez volitev. Tudi skupine, ki niso v sporazumu udeležene, so bile vabljeni k sodelovanju. Ker so odklonile skupno delo, sta bili za volitve vloženi dve listi delodajalcev in dve listi nameščenec. Volivna komisija, ki se je strogo držala volivnega reda, je dve listi zavrnila in je bila potrjena samo sporazumna lista. Ker pritožba na državni svet nima odločilne moči, je kot predsednik mogel in moral sklicati izredni občni zbor, ker so na dnevnem redu važni problemi, ki jih bo morala nova uprava rešiti.

Najvažnejše vprašanje je odcepitev dalmatinskega ozemlja. Od ministrstva socialnega skrbstva je že prišel poziv, naj Pokojninski zavod pripravi vse za odstop dalmatinskega ozemlja Pokojninskemu zavodu v Zagrebu. Bili so tudi že razgovori o načelih likvidacije, ki naj bo objektivna in poštena na obeh straneh. Kar so Dalmatinci zbrali, je njihovo in bo šlo k njim tako premoženje kakor tudi pridobljene pravice. Isto velja za slovenski del. Oba družabnika pa bosta morala vzeti na svoje rame sorazmerno tudi bremena, ki so kakorkoli nastala. Če bo torej izšla naredba o parcelaciji dosedanjega teritorija ljubljanskega Pokojninskega zavoda, potem se danes poslavljamo od dalmatinskih tovaršev z željo, naj najdejo v Zagrebu nov dom, v katerem bodo zadovoljni.

Pokojninsko zavarovanje hudo tarajo gospodarske uredbe o naložbi 60% razpoložljive imovine v državne papirje. Do leta 1938 je bilo treba naložiti le 20%. Tako velik odstotek enostranske naložbe imovine pa povzroča Pokojninskemu zavodu težave. Pred 35 leti, ko se je začelo pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščenec, je bil trg zavarovalen majhen. Danes je že velik. Le trgovski pomočnik je ostal izven tega zavarovanja, čeprav po izobrazbi, zaposlitvi in kvalifikaciji spada kot nameščenec v zavarovanje Pokojninskega zavoda. Sedaj razni pokojninski zavodi še nimajo enotnega pogleda na to vprašanje, vendar je verjetno, da se bodo tudi v tem zedinili. Razmere sedanjega časa bodo dale še vse polno naloz, zlasti bodo zahtevale prilagoditev dajatev za zavarovanje in prejemkom iz zavarovanja. Nova uprava bo imela rešiti mnogo vprašanj in upajmo, da bo v petletni dobi srečno rešila vse v korist in dvig Pokojninskega zavoda in dobrobit zavarovalenec.

Zatem so bile volitve 12 članov upravnega odbora in njihovih namestnikov, nadalje volitve 4 prisednikov za razsodišče in njihovih namestnikov ter preglednikov. Po končanih volitvah sta dva delegata iz Dalmacije prebrala izjavo, ki izraža nezadovoljstvo nad delom dosedanje uprave in ki zahteva, naj se tisti del finančnih sredstev, ki pripada področju Dalmacije, kar najhitreje prenese brez vsake obremenitve na Pokojninski zavod v Zagrebu.

Dalmatinci se otepajo bremen

Ker so bili v vseh dosedanjih upravah Pokojninskega zavoda v Ljubljani tudi delegati iz

Dalmacije, ki doslej nikdar niso ugovarjali proti poslovanju uprave zavoda, je razumljivo, da je branje teh izjav med vsemi drugimi navzočimi delegati vzbudilo veliko nevoljo. V imenu vseh navzočih delegatov iz Slovenije je na te izjave odgovoril z drugo izjavo g. inž. Vinko Košir. Izjava se glasi: »Glede resolucije, ki so jo podali delegati Pokojninskega zavoda iz Dalmacije, ki je po sedanjem ustroju ljubljanskega Pokojninskega zavoda v okviru zavoda, ki ima danes svoj občni zbor, izjavljamo: Odobravamo željo in zahtevo delegatov iz Dalmacije, da se ozemlja pokojninskih zavodov nanovo razdelijo in da se Dalmacija priključi novo ustanovljenemu Pokojninskemu zavodu v Zagrebu. Želimo pa, da se istočasno z delitvijo Pokojninskega zavoda med Ljubljano in Zagrebom brezpogojno decentralizirajo vse ostale socialne institucije, predvsem Osrednji urad za zavarovanje delavcev, trgovske bolnišnice blagajne itd. V interesu vseh naših socialnih institucij in vseh slovenskih zavarovalenec želimo, da se ta decentralizacija takoj izpelje.« Izjava je bila sprejeta z odobravanjem vseh slovenskih delegatov, nakar je predsednik zaključil zborovanje.

Filmi

»Johann Strauss — kralj valčkov« (Union). Nova, lahka reč v obsežni vrsti filmov po motivih iz življenja in godbe Johanna Straussa in Straussov sploh. Skrivnost uspeha in umetniškega prepričevanja leži pri tej vrsti filmov v tem, če je režiser znal zunanje življenje tega ali onega muzika zvezati z njegovim ustvarjanjem tako, da to zvezo čutimo kot bistveno, ne pa da je godba zgolj samo dodajana, bolj ali manj posrečeno in logično. Pričujočemu filmu o bratih Straussih te skrivnosti manjka, zato nas z ničemer ne osvaja. Tudi življenjska zgodba Johanna Straussa, utemeljitelja valčkovske dinastije, ter njegovih sinov, je v resnici dosti obsežnejša in globlja. V njej je bilo več sile kakor pa za eno samo komedijo, iz katere spoznamo Straussa kot muzikantja, površneže in ženskarje. Za take filme imajo Nemci — kar je bilo tu že pred nedavnim zapisano — samo enega mojstra: Williija Forsta, ki je to filmsko zvrst začel z nepozabljivo in neprekosljivo Schubertovo »Nedokončano simfonijo«.

»Johann Strauss« v najnovejši izdaji vpliva prijetno po lepi glasbeni reprodukciji ter idilično s slikami iz starega, tako oboževanega operetnega cesarskega Dunaja. Toda to je za dober film premalo, zlasti še če nihče od vidnih igralcev kaj posebe ne izstopa izmed svojih kolegov.

»Povratek« (Kino Matica). Pričujoči film je že druga obdelava znanega Cl. Farrerejevega romana. Prva je bila nemška, pred časom — in ni nikogar navdušila. Tokrat pa so delo vzeli v roke sposobni ljudje. Režiser Farkas je pokazal v obdelavi človeške drame ter tragične razsežnosti in grozote, ki jo skriva v sebi bitka jeklenih velikanih in ljudi, močno kapaciteto spretnega in iznajdljivega ustvarjalca, ki zna v enaki meri podčrtati konflikte sre in razumov, dveh ljubezni in zunanjo veličino strastnih vojaških obračunavanj med narodi, ne da bi se vneval zanj, ampak ji samo z mogočno kretnjo odmerja obseg. Tri siljane pomočnike ima: Charlesa Boyerja, ki se počasi privaja v igri pozabljeni na to, da govori v tujem jeziku (sprva je to kazal kar nekakšno deklaratorsko hiperkulturnost) in s svojim kapitanom Jorisak postavila v tem filmu figuro klasične veličine, čudovito, neverjetno fino niansirano komorno igro Merle Oberonove, ter čvrsto, jasno igro Johna Loderja. Inkišimov je v tem filmu prav epizodna oseba, ki se le malo javlja na prizorišču. Film je močno, tudi pa zunanjih učinkih dobro postavljeno delo, ki bo gotovo privabilo dovolj gledalcev.

Mariborski drobiž

Maribor, 26. novembra.

Občinski tajnik — vlomilec. V pretekli noči je bil izvršen v občinski pisarno občine Topolšica drzen vlom. Vlomilec je s silo odstranil železni križ ter na ta način prišel v notranjost. Tam je iz zaklenjene omare, ki jo je s silo odprl, vzel ves občinski denar v znesku 4500 din. Vrli orožniki iz Soštanja so takoj pričeli z energičnimi poizvedbami ter ugotovili, da je vlom morala izvršiti oseba, kateri so razmere dobro znane. Poklican je bil tudi mariborski daktiloskop, ki je tudi posnel nekaj prstnih odtisov. Od vsega začetka so pa orožniki sumili tega vлома obsega tajnika iste občine Josipa Berločnika iz Soštanja, ki je pod težo dokazov priznal, da je vlom izvršil sam. Pri njem so našli še 2900 din. Pravi, da se je nekaj zadolžil, ker pa ni imel drugega izhoda, da bi se rešil dolgov, je pač fingiral vlom. Oddan je bil sodišču.

Brezsrčna mati. Grobokop Franc Kurnik iz Sv. Ruperta je našel na pokopališču v bližini mrtvašnice lesen zabojček, v katerem se je nahajal mrtev otrok. Orožniki so vzeli stvar takoj v roke in pojasnili zadevo. Predčasno si je odpravila svoj plod 27 letna posestniška hči Marija H. iz Rogoznice, ki je priznala, da je bila že v 8. mesecu nosečnosti er si je z nekimi rastlinami, ki si jih je kuhala, pospešila splavljanje plodu. Izgovarja se, da je to izvršila iz strahu pred starši, ker jim ni hotela prinesiti na dom nezakonskega otroka.

Poklicna posvetovalnica in obrtniški vajenci

Ljubljana, 26. nov.

V dvorani pri »Sokolcu« je bil sestanek vseh ljubljanskih obrtniških združenj, ki ga je vodil predsednik g. Breskvar. Na dnevnem redu je bilo vprašanje šolske izobrazbe obrtniških vajencev. Je pereče vprašanje, ki so ga vsi stvarno obravnavali brez razlike strokovnih panog. Na sestanku sta bila povabljena tudi še poklicne posvetovalnice dr. Vi. Schmidt in g. prof. Brenk. Po otvoritvenih in lepih besedah predsednika se je razvila mirna in prav poučna debata o vprašanju duševne in telesne vzgoje obrtniških vajencev. Kot prvi so kratko poročali o vajencih upokojeni učitelj g. Polotičnik, dalje učitelj g. Deržaj in mojster g. Nachtagal, ki so razvijali svoje načrte, kako usmeriti vzgojitev obrtniškega naraščaja. Šef banovinske poklicne posvetovalnice dr. Schmidt je nato podal prav zanimiv referat o nalogah te nove banovinske institucije. Doslej kljub skromnim sredstvom so bili doseženi že lepi uspehi. Že sedaj ima zavod letno do 2000 prošenj staršev, da

posvetovalnica psihotehnično in medicinsko preiskusi kandidata, za kateri poklic je najspodobnejši. Med obrtniški moštiri in posvetovalnic naj bi vladala harmonično razmerje. Moštiri naj bi sprejemali samo one vajence, ki jih poprej preizkusijo posvetovalnica. Potrebno je vzajemno sodelovanje. K njegovim stvarim izvajanjem je podal kratke pripombe, se prof. g. Brenk, član poklicne posvetovalnice. Razvila se je prav živahna debata o vzgoji obrtniškega naraščaja, v katero so posegli mnogi moštiri, ki so prav mirno poročali o svojih dosedanjih izkušnjah z vajenci v praksi. Vsi so si bili edini, da je treba postaviti načelo: V naše delavnice — nobeden vajenec, ki ne bi šel poprej preko poklicne posvetovalnice.

Mnogi so priporočali večjo strokovno izobrazbo, da tako lahko potem obrtnik uspešno konkurira veliki industriji. Lepo uspeša konferenca je trajala dobre 8 ure in je bila končana z dobrimi nasveti, ki so jih odobraval zastopniki vseh obrtniških strok.

»N' mav čez izaro«

Zanimljivosti o novih nemških nakaznicah za obleko

Doslej so se dobile za obleko, perilo in usenje izdelke posebne nakaznice, ki so jih na deželi dajali občinski uradi, v mestih pa naložbe za to določene pisarne. Za vsako stvar posebej je bilo treba dobiti tako nakaznico, ki so jo uradi izdajali samo v slučaju nujne potrebe. Če si je dekle želelo kupiti par nogavic, je moralo dokazati nujnost tako kupovine. Če je imelo doma vsaj še dva para nogavic, njeni želji navadno ni bilo ustrežno. Seveda pa so se tudi pri teh nakaznicah dogajale zlorabe. Tako je na pr. v Velikovu žena tamošnjega zobotehnikarja prosila za nakaznico za par čevljev. Oblesti se je zdelo smelnjivo, da bi bila taka dama v tako hudi zadregi, da nima doma niti para čevljev več. Med tem ko je pisarna izetavljala izkaznico, je tajna policija v hiši dotične dame izvršila hišno preiskavo. Ko se je prijemljiva gospa domov z novim parom čevljev, so ji povedali, da je med tem tajna policija obrnila njeno stanovanje in odnesla 25 parov več ali manj dobrih čevljev. Tako je skrbna gospa za par novih čevljev izgubila vse svoje bogato zalogo in se bo v bodoče najbrže hudo premislila, preden bo šla prosit za nakaznico za kateri koli drug predmet v svojem gospodinjstvu.

Nova nakaznica za obleko je duhovito sestavljena. Veljavna je za eno leto, to je do 31. oktobra prihodnjega leta. Obsega sto odrezkov ali sto točk. Nakaznice so različne barve za moške, žene, dečke in deklice ter za otroke od 2. do 3. leta. Malčki v prvem letu karte ne dobijo, ker je najbrže ne rabijo. — V naslednjem naj navedemo samo nekaj primerov, kako se bo nakaznica za oblačila lahko uporabljala.

Za moške se bo štelo na ta-le način: 1 robec šteje dva odrezka karte, nogavice 5, rokavice 7, spodnje hlače, dolge 20, kratke 12, srajca 20, ovratnik 3, kravata 3, nočna erajca 25, zimska jopica 40, hlače 20, kompletna obleka 60 odrezkov ali točk. Če torej fant ali mož nujno rabi novo obleko, mu bo ostalo vsega samo še 40 odrezkov za

ostale potrebe. S temi točkami si bo lahko kupil še srajco, dva para nogavic in kravato.

Za dekleta in žene šteje robec 1 odrezek, nogavice 4, rokavice 5, volnena jopica 25, predpasnik 25, volnena obleka 40, bluza 25, jopica 20, košum 45, 1 m volnena blaga 14—18, drugega blaga 8 do 11 odrezkov.

Za dečke do 14 leta šteje robec 2, nogavice 2, spodnje hlače 5, srajca 15, deška obleka 12, hlače 6, plašč 30 odrezkov. — Za deklice do 14. leta: robec 1, dolge nogavice 5, kratke 3, predpasnik 6, volnena obleka 20, navadna obleka 15, navaden plašč 18 odrezkov itd.

Vseh sto odrezkov mora zadostovati za celo leto. Do 1. decembra sme ena oseba porabiti največ 30 odrezkov, žene in dečki do 1. jan. nadaljnjih 10 odrezkov, moški in deklice pa do 1. februarja 1940 nadaljnjih 10 odrezkov itd.

Vsakemu je prepovedano, kaj kupi in kje kupuje. Vsekam preudari, kaj mu je pri obleki najbolj potrebno. Pri nabavi se bo moral seveda držati predpisanih točk in termina njihove uporabe. Preprosti ljudje se tolažijo s tem, da tudi bogatini ne dobijo več kot samo eno karto za oblačila. Psihološko je to vsekakor zelo izdatna tolažba.

Novo uvedena karta ne velja za moške letne in zimske plašče, za posteljno in hišno perilo ter za delovne in poklicne obleke. Kdor si hoče kupiti nov plašč, mora v dokaz prinesiti svojega starega. Če ima večjo družino, lahko plašč nato sam obdrži, ostali pa ga morajo oddati. Posteljno in hišno perilo pa se trenutno sploh ne bo prodajalo.

V Skočjanu v Podjuni gradi firma Leitgeb novo tovarno za izdelovanje deščic iz raznih lesnih odpadkov. Deščice se bodo lahko uporabljale za izdelovanje pohištva.

Ob Zablatniškem jezeru so postavili nekaj novih stavb za strankino športno igrišče.

Gradnja mostu pri Velikovu, ki bo premostil celo dolino, se bliža koncu. Kakor sedaj kaže, bo nova cesta stekla prihodnjo pomlad.

Ob Baškem jezeru so preteklo nedeljo odprli novo planinsko zavetišče »Saarplatzhaus«. Prihodnjo pomlad se bo v njega vselila mladina iz raznih delov Nemčije. Zavetišče vodi stranka.

Iz Gorice, s Krasa in iz Trsta

Ukinjeni vojaški dopusti

V jeseni, ko je bilo mnogo dela po polju, so italijanske vojaške oblasti dovoljevale vojaškim obveznikom, ki so bili svoj čas poklicani pod zastavo, tudi daljše dopuste, da bi lahko doma pomagali pri delu. Tedaj, ko je bilo na kmetijah največ dela, so italijanske vojaške oblasti upoštevale izredno težaven položaj kmetijskega ljudstva in so ljudem po deželi skušale vsaj v neki meri pomagati na ta način, da so poslale številne rezerviste spet za nekaj časa domov, dokler delo na kmetijah ni bilo v glavnem končano. Seveda to ni bila oprostitvev od vojaške službe, pač pa samo dopust. Ker že v mesecu oktobru po polju navadno ni več toliko dela, so vojaške oblasti 18. oktobra izdale odlok, po katerem se te vrste dopusti ukinito. Odlok utemeljuje s tem, češ da za takšne dopuste ni več stvarne potrebe.

Navijalec cen zapirajo trgovine

Po vsej Italiji in tako tudi v Julijski Krajini so uvedli stroge kazni za tiste, ki bi se pregrešili z navijanjem cen in z brezvestno špekulacijo. Dan za dnem stišimo o obsodbah takšnih »grešnikov«. Trgovci, ki svojo robo prodajajo po previsoki ceni, dostikrat za nekaj časa celo zapro trgovino. Tako poročajo med drugim iz Sušice pri Trstu, da so oblasti po odloku tržaškega prefekta zaprle za tri dni trgovino Antona Benčarja, ker je predrago prodajal milo in ker je imel baje skritega 86 kg sladkorja. Prav enaka kazen je zadela tudi nekaj trgovcev iz Trsta, da v bodoče ne bi več skrivali sladkorja, ko ga že tako in tako zelo primanjkuje.

Podražitev drv in premoga

Zaradi velikega pomanjkanja lesa, so se v zadnjem času po vsej Italiji dvignile tudi cene lesnim izdelkom. Pa ne samo rezan in tesan les, tudi navadna drva so se podražila. Tako poročajo iz Pulja, da se je les za kurivo podražil približno za 3 lire pri vsakem metriskem stotu. Hrastova drva so zdaj po 13 lir za 100 kg, kar bi bilo v našem denarju približno 80 din. Če upoštevamo, da Italija ni na lesu bogata država, moramo priznati, da drva na vse zadnje le še niso tako draga. — V zadnjem času so poskočile tudi cene premoga. Najslabši premog se je podražil za 5 lir (ca. 12 din) pri vsakem metriskem stotu.

Morda so med njimi

Še vedno se pripeti, da tu in tam kdo naleti na človeške okostnjake na kraljih, kjer se je odigravala pred več kot 20 leti krvava svetovna žalost. To so kosti v bojih padlih vojakov. Iz njihovih kosti zdaj pač ni več mogoče ugotoviti, za katero domovino so se borili. Padli so na bojnem polju, ker je tako veleval ukaz. Te dni so našli na goriški Kalvariji spet pet novih člove-

V škofji Loki bodo povečali prosvetni dom

Po zadnjem obnem zboru društva, na katerem so se na prav radikalni način razčistile razne stvari, je škofjelosko prosvetno društvo kar oživelo. Dela se s polno paro prav v vseh odsekih. Mnogi naši ljudje, ki so preje stali iz raznih vzrokov ob strani, so začeli zopet vstopati kot člani v društvo in lahko zabeležimo, da je članstvo v zadnjih dveh mesecih poraslo za celih 70. Ze iz tega se vidi pozitivna delavnost društva. Moramo pa zlasti poudariti silno agilno delovanje gospodarskega odseka, katerega najvidnejši član je župan Zihlerl Matevž. Ta odsek si je dal težko pa nujno nalogo, da bo v svoji poslovni dobi z vsemi razpoložljivimi sredstvi skušali zvesti gradnjo predhodne in preureditve ves društveni dom. Na širšem sestanku vsega članstva se je dogovorilo, da je vse članstvo pripravljeno složno sodelovati pri uresničitvi tega nad vse potrebnega načrta.

Med članstvom se je že začela nabiralna akcija in sicer na ta način, da se bo vsak član obvezal, da bo dal vsak mesec v teku 1 leta določeno vsoto za ta namen. Poleti bo velika tombola in nekaj drugih prireditve. To bi čisto gotovo vrglo toliko, da bi iz našega sedaj zastarelega doma naredili dom, ki bi odgovarjal vsem svojim nam. — Poudarjamo zlasti, da bi to bilo zlasti važno za FO in DK, ki morata ob teh žalostnih razmerah telovaditi v šolski telovadnici. Važno pa bi bilo tudi za mladino sploh kakor tudi za vse članstvo in našo stvar pri nas.

škkih okostnjakov. Kdo ve, če niso to morda zemeljski ostanki koga od tistih, katerih imena se bleste na vojaških spomenikih po naši slovenski zemlji. O najdbi teh okostnjakov so bili obveščeni takoj italijanski karabinieri, ki so odredili prevoz posmrtnih ostankov padlih vojakov v kostnico v Oslavju.

10 odstotkov vseh jam na svetu je na Primorskem

Zadnja številka »Istree« prinaša zanimivo ročilo s Primorskega o raziskovanju kraških tal in o novih odkritjih kraških jam. V njem pravi: »Za nekaj let sem stalno proučevalo jame na Primorskem. To znanstveno delo opravlja Jamsko društvo iz Trsta, ki dobiva od oblasti izdatne denarne podpore. Letos je bilo delovanje osredotočeno na Banjščico, kjer je brezštevila jam. Naj-

Od tu in tam

Ban banovine Hrvatske, dr. Šubašić, potuje po Dalmaciji in je najprej obiskal kraje v Dalmatinski Zagori. Povsod ga je kmečko ljudstvo navdušeno sprejelo in obenem izražalo veselje nad sporazumom. Zastopniki občin in HSS stranke so mu predložili tudi številne prošnje, zlasti zaradi javnih del v Dalmaciji. Ban je odobril do sedaj okrog 15 milijonov din raznih podpor in denar takoj tudi izplačal. Potem je krenil proti južni Dalmaciji.

Tudi socialnodemokratska stranka se je začela oživljati, vendar ni nikjer videti kakih večjih organizacijskih poskusov voditeljev te stranke. Prvi odbor stranke je bil ustanovljen v Srbiji. Glavna pobornika sta upokojeni profesor Divac Nedeljko in Vitomir Korač. Delovni odbor stranke je izdal tudi proglas, v katerem pravi, da se bo boril za socialno zaščito socialno šibkih slojev ter za svobodno izražanje misli in holerje.

V skladu z zadnjimi političnimi spremembami se je preosnoval tudi jugoslovanski Areoklub. Sklenjeno je bilo, da bo imelo društvo tri glavne Areoklube, in sicer v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Ti odbori bodo v svojem poslovanju bolj avtonomni, v osrednjem društvu pa bodo imeli svoje zastopnike po sledečem ključu: Ljubljana 2, Zagreb 3 in Belgrad 5 zastopnikov.

Danes se bodo v Belgradu začela trgovinska pogajanja med našo državo in Francijo. Trgovinska izmenjava med nami in Francozi je bila zadnja leta zelo slaba in je bila Francija med našimi kupci na trzinjem mestu, med našimi dobavitelji pa na osmem mestu. Ko pa se je vojna začela, se je imenjava še bolj skrčila. Z novimi pogajanjmi naj bi se dosegla obsežnejša izmenjava. Mi bi od Francozov kupovali volno, bombaž in kavčuk, od nas pa bi Francozi kupovali les, žito, žito in rudnine, zlasti baker. Saj je znano, da ima naša država bogate rudnike bakra zlasti v Boru, katerega lastnica je francoska družba.

Tudi »Jugoslovansko jeklo d. d.«, ki ima svoj sedež v Sarajevu, se ne bo moglo izogniti temeljitim spremembam. Minister za gozdove in rudnike je pripravil reorganizacijski načrt, po katerem se bo poslovanje poenostavilo, obenem pa se bodo izvršile v vodstvu večje osebne spremembe. Zaradi tega je vsa uprava družbe podala ostanko, nakar bo v sredo nova seja, na kateri bo izvoljena nova uprava.

Do težje železniške nesreče je prišlo blizu Čuprije. Med premikanjem na postaji je privozil tovorni vlak, toda prav tedaj je na isto krtnico zavozila tudi lokomotiva, ki je premikala vagono po postaji. Obe lokomotivi sta trčili, nakar se je premikala lokomotiva preuklenila v bližnji jarek. Strojevodja in kurjač sta se težje ranila. Ubil pa je kurjač lokomotive tovornega vlaka. Našli so ga v zelo čudnem položaju in mislilo, da se je hotel nesrečo izogniti s tem, da je skočil z lokomotive. Toda prav pri tem je nesrečno padel med lokomotivo in vagon in ga je stisnilo.

Iz osebnega avtomobila, ki ni imel številke, je streljal podnevi neki neznanec na kmetu Petra Šrelberja iz Sombora. Šrelber je vozil na vozu moko proti Vrbsu. Na ovinku pa mu je privozil nasprič osebni avtomobil. Ko sta bila z vozom v bližini, je iz avtomobila izstopil neznanec in začel Šrelberja posovati. Šrelber se ni hotel prepričati, pa je voz pogнал. Ko pa je bil nekaj metrov od-

večjo jamo so našli pri Lašcu, ki je 200 metrov globoka. Raziskovali so tudi okolico Podgrada v Istri. Tu so raziskovali požiralnik pri Novi Kračini, ki je dolg 841 m. Preiskali so dalje Mrto jezero v Skočjanski jami. Vseh jam, ki so jih do zdaj preiskali, je 3703. Računajo, da je na vsem svetu 20 do 30.000 jam. Iz tega sledi, da je samo na Primorskem več kakor 10 odstotkov vseh jam na svetu.

daljen, sta padla dva strela, od katerih ga je eden zadell v hrbet. Tedaj je neznanec pogljal avtomobil, ranjeni pa je imel še toliko moči, da je prišel do Vrbsa in dogodek prijavil policiji. Bržkone bo težko najti morilca, ker avtomobil ni imel evidenčne številke.

V belgrajski sekciji Učiteljskega združenja se borbe nadaljujejo. Borba se vodi že več let med osrednjim združenjem, ki ga vodi Ivan Dimnik, in med opozicijo. Večkrat so že bile volitve v belgrajsko sekcijo in vselej je zmagała opozicija. Glavni odbor osrednjega združenja pa je znal vselej izvirati kako malenkost in je volitve povrti razveljavil. Ko pa so belgrajski učitelji imeli novo zborovanje, so z volitvami pokazali, da ne marajo Dimnikove komande Z veliko večino glasov je zmagała opozicija proti Dimnikovemu kandidatu. V novih političnih razmerah pa se Dimnik najbrž ne bo upal nastopiti s stariimi recepti in skušati onemogočiti delo opozicije.

Posebna družba, ki se bo bavila z gojenjem bombaža, je bila ustanovljena pred dnevi v Belgradu. Imenuje se »Jugo-bombaž« ter ima en milijon 100.000 din delniškega kapitala. V družbi so v večini Nemci, ki skušajo z vsemi sredstvi pospešiti gojitev bombaža v naši državi, da bi imeli potem Nemci stalnega dobavitelja v svoji neposredni bližini. Družba ima načrt, da bi za gotovila sadilcem stalno visoke cene in jih s tem obvarovala pred škodo, ki jo povzroča padanje cen. Obenem pa so Nemci postavili pogoj, da sme potem oditi v Nemčijo svobodna količina novo pridobljenega bombaža.

Človeka s pisano preteklostjo je zaprla belgrajska policija. To je 60-letni Nikola Božić iz Vrška, ki je neštetokrat romal v Ameriko in spet nazaj. Mož je šel v mladini letih v Ameriko in se tem izučil strokovnega dela. S kakšnimi posli se je tam prav za prav bavil, ni ugotovljeno, ker Božić neče dati nobenih jasnih izjav o svojem življenju. Ko je zadnjikrat priromal v našo državo, je zagrešil več prevar in je bil zato obsojen na tri leta robije. Ker se je pa v zaporu dobro vedel, mu je bil del kazni oproščen. Pa jo je spet mahnil v Ameriko in se tam na skrivnostni način preživljal. Ko so ga eadaj v Belgradu prijeli, je pri preiskavi med drugim povedal, da se je poznal celo z znanim razbojnikom Al Caponejem. Do katere mere pa je se njuno poznanstvo razvilo morebiti v razbojniško sodelovanje, pa policija ne more dognati. Zato ga je pridržala v zaporu in bo potakala, če se ne bo morda oglasila ameriška policija in zahtevala njegovo izročitev. Tajinstvenost, ki pokriva vse Božićevo življenje in njegova neštivilna potovanja v Ameriko in nazaj, dela Božića sumljivega Zlasti zato, ker je nastopal rad pod drugimi imeni.

Zobe zna ruvati brez bolečin brivce v Leskovec Jovan Cvetković. Mož se je v tem poslu izuril in si pridobil med ljudstvom že dobre »paciente«. Opustil je svojo pravo obrt in sedaj potuje iz vasi v vasi in si služi na lažji način kruh. Ljudje, ki jim je ruval zobe, pravijo, da je poteklo vse brez bolečin. Cvetković potegne namreč zob s prsti. Ima pa neko tekočino, v katero namoči robec, katerega potem ovije okrog zoba. Sam pravi, da s to tekočino omehča dlesni in zato zob lahko s prsti brez bolečin za »pacienta« potegne. Bržkone zobozdravniki in dentisti ne gledajo ravno veselo tako konkurenco, da o morebitnih posledicah preziranja higienskih predpisov od strani brivca niti ne govorimo.

DIN 250.-

Če hočeš komu kaj pokloniti, pokloni TeliKan, tehničko završeno, valivno pero!

Obvestila

»Sedejeva družina« vabi svoje člane k sv. maši zadušnici po blagopokojnem knezu in nadškofu dr. F. B. Sedeju, ki bo v torek, dne 28. novembra 1939 ob 7 zjutraj v frančiškanski cerkvi pri glav. oltarju. Sprejemanje čestitk in poklonitev 1. decembra pri g. banu. Na državni praznik Zedinjenje 1. decembra bo sprejemal ban dr. Natlačen od pol 12 dalje v banški palači poklonitve in čestitke. Kakor v preteklem letu, je g. ban tudi letos z ozirom na sedanje težke socialne razmere odredil, da se zakuska, ki se je običajno priredila za obo, ki so prišli čestitati, opusti, in je mesto tega razdelil med razna karitativna društva znesek 25.000 din z naročilom, da se ta znesek uporabi za obdaritev najsiromašnejših na praznik Zedinjenja.

Milakarjeve izbrane planinske spise, in sicer prvi, drugi in tretji del, je izdalo Slovensko planinsko društvo, osrednje društvo v Ljubljani. Za Miklavža in za božič so navedene knjige najlepše darilo, s katerim morete presenetiti planince. Hitite z naročili, ker je naklada omejena, planinci že pridno splošno po prikljubnem čitju.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20:
Ponedeljek, 27. novembra: zaprto.
Torek, 28. novembra: zaprto.
Sreda, 29. nov. »Kozarec vode«. Red Sreda.
Četrtek, 30. novembra: »George Dandin« Red Četrtek.

Opera — Začetek ob 20:

Ponedeljek, 27. novembra: zaprto.
Torek, 28. nov.: »Sabaka kraljica«. Red B.
Sreda, 29. novembra: zaprto (generalka).

Program Radio Ljubljana

Ponedeljek, 27. nov.: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Poročila, napovedi — 7.15 Pisan venec veselih zvokov (plošče) — 12. Veseli bolgarski napisi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.05 Radijski bran — 14. Poročila — 15. Zdravstvo mladostna doba: Poklicna priprava za življenje (g. dr. Anton Brocic) — 15.30 Drobne stvari za veselo luno (plošče) — 15.40 Primorska v času prvoletnega absolutizma (g. dr. Lovrenčič) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: 100letnica rojstva dr. Radiča (Kosta Popović) Belgrad — 19.40 Objave — 19.50 Več manire — brez zamer (g. Fr. Govekar) — 20. Ljubljanski godalni kvartet — 20.45 Koncert Radijskega orkestra — 22. Napovedi — Pisanja sara (plošče).
Torek, 28. nov.: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Poročila — 7.15 Pisan venec veselih zvokov (plošče) — 11. Soliska ura: Našim izseljencem, akademski. Izvajalci: 1. dekl. mešt. kola v Ljubljani — 12. Poskočnica (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.05 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Poročila — 15. Obisk pri severnih Slovanih (plošče) — 15.40 Zgodovina — božji načrt (g. Fr. Terzagelj) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Kordun, geografski in etnografski pregled (Dušan Samardžija) Zagreb — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabava — 20. Grieg: Sonata v G-duru op. 13 za violino in klavir (plošče) — 20.30 »Fantovski«. Pesmi ljubimci in zvestoba. Se deluje Radijski moški orkester in Radijski orkester — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Citraški trio »Vennas«.
Ponedeljek, 27. novembra: Belgrad: 21.10 Narpeeni — 20.30 Igra »Hajduk Stanka« — 21.50 Varilina — Zagreb: 20. Konk. Hrv. glasbenega združenja — Bratislava: 19.40 Sal. ork. — 20. Igra — 21.40 Straussove pesmi — Solija: 20. Simf. konc. — Ankara: 19.20 Ork. konc. — 20. Jazz — Beromünster: 19.50 Ork. konc. — 21. Izzeljenka oddaja — Budimpešta: 20.15 Operni ork. — 22. Cig. ork. — 22.40 Ork. konc. — Bukarešta: 20. Schumannove skladbe — 22. Stravinskaga skladbe — Stockholm-Hörby: 20.45 Schumannova »Radijska rapodija« — Trst-Milan: 17.15 Plesna gl. — 21. Opera — Rim-Bari: 21. Zgodovina dramskega gledališča — 22.15 Kom. konc. — Florencia: 21. Pesmi in plesi — London: 19.40 Kom. konc. — 21. Ponedeljkova noč (pisan spored) — 22.30 BBC konc. — 23.45 Kabaret — Oslo: 19.30 Harmonike — 20.40 Pijano — 22.15 Kabaret — Reykjavik: 21.40 Vok. konc. — Solinas: 20. Narodni večer.

Orheova jedra

nova, sortiran cvetlični med in medico dobite najceneje v Medarai, Ljubljana, Židovska ulica 6.

Visok, presneto visok poraz Ljubljane v Zagrebu:

Hašk : Ljubljana 8:2 (2:1)

Zagreb, 26. nov.

Danes je bil na igrišču Gradjanskega v Zagrebu odigran dvojni program v Slov.-hrvaški ligi. Bil je lep jesenski dan. Na igrišču se je nabralo okrog 3000 gledalcev, ki so prišli na svoj račun zaradi izredno velikega števila golov, čeprav igra sama ni bila nič posebnega. Hašk je davno ni igral tako slabo kot danes, pa je kljub temu zmagal s tako visokim izidom. Zanj se mora zahvaliti predvsem sreči, ki jo je imel zvrhan koš. Ponovila se je danes igra s tekme med Gradjanskim in Haškom, ko je bil Hašk gotovo enako močan nasprotnik, pa je vendar izgubil. Isto se je zgodilo danes Ljubljani, ki je začela z lepim in v prvem polčasu nevarnejšo in boljše igranje, kakor pa jo je pokazal nasprotnik. V drugem polčasu pa je bila Ljubljana enakovreden nasprotnik, a je začela izgubiti z 8:2. Izid tekme prav gotovo ne odgovarja poteku igre in sposobnosti, ki so jo pokazali posebno nekateri ljubljanski igralci.

V začetku se je začelo, da danes mora zmagati Ljubljana. Če bi bil napad Ljubljane vsaj malo bolj okreten, bi lahko že v prvih 20 minutah zabil Zagrebčanom vsaj tri, če ne štiri gole. Po tretjem голу pa je Ljubljana nenadoma popustila. Naredila je mnogo napak in proti sami sebi ustvarjala nasprotnikom najlepše prilike. Tako je tudi sama sebi pomagala iti v smrt. Odgovarjanje izid tekmi bi bil nekako 3:2, ali vsaj 4:2 za Zagreb. Kdor tekme ni videl, bi to težko verjel. Hašk je igral brez Pajevića in Golca, Ljubljana pa brez svojega najboljšega igralca Pupa, brez Bertonec in brez vratarja Lindnerja.

Prva je začela z napadi Ljubljana. Že v 6. minuti je Grintal iz čistega položaja streljal previsoko in zamudil lepo priložnost. V 11. minuti je Ljubljana zabil prvi gol. Zabil ga je Hašek po lepi kombinaciji ostalega napada. V 13. minuti so imeli Ljubljanci še eno priložnost, a jo je Jež zamudil. Ljubljana je igrala s tremi branilci in je v tem času imela igro v svojih rokah. Hašk igra slabo, njegove vrste so neurejene in raztrgane. Posebno slaba je bila krilna vrsta. Vukovič je delal naravnost začetniške napake. V 23. minuti je sledil nenaden napad Haškovec. Hitrec

je v neposredni bližini nasprotnikov vrat spretne podal Finku, ta pa je žogo poslal v mrežo in izenačil na 1:1. Sodnik Mrdjen ni imel igre v rokah. Poudariti je treba da je naredil več škodljivih kot pa Hašku. Občinstvo je tudi ostro protestiralo proti njegovim odločitvam. Erber se je izkazal kot zelo nevaren in na današnji tekmi najboljši igralec svojega moštva. Tudi mali Smolej na krilu je bil izvrsten. V 14. minuti je Hitrec s sredine igrišča nenadoma pobegnil, prehitel nasprotne branilce in zabil neubranljiv gol, 2:1 za Haška.

V drugem polčasu je Ljubljana zamudila že v prvi minuti izredno lepo priložnost. Cindrič je k sreči rešil Haška, da ni Ljubljana izenačila. Sledil je napad Zagrebčanov, pri katerem pa je Ceglar uspešno posredoval, nato pa naredil napako, ki je bila najbrž odločilna za tako velik poraz Ljubljane. Izbil je namreč lastnemu vratarju žogo iz rok, nakar jo je Haškovec igralce brez posebne umetnosti lahko poslal v mrežo, 3:1 za Haška. Ta gol, vsaj tako se je videlo, je porazno vplival na ljubljanske igralce, ki so začeli drug za drugim popuščati. Sledili so nato še ostali goli, in sicer ga je zabil Hitrec v 17. minuti, kmalu nato Duh, v 27. minuti Fink, v 31. minuti Vukovič in v 40. minuti končni gol spet Vukovič. V zadnjih minutah je Ljubljana sicer spet na vso moč pritisnila, vendar je bilo že prepozno. Erber je imel še enkrat lepo priložnost, in je znižal razmerje golov na 8:2.

Kakor rečeno, Hašk danes ni igral dobro. Bil je slabši kot navadno. Pri Ljubljani je treba pohvaliti predvsem Erberja in Smoleta ter zelo poštenega starega Hassla. Grintal je deloma zadovoljil. Ljubljana je v Zagrebu danes kljub visokemu porazu zapustila izredno dober vtis. Na igrišču je bilo tudi precej ljubljani naklonjenih ljudi, ki so jo z vso močjo vzpodbujali, morali pa so oditi z igrišča razočarani. Sodnik Mrdjen je danes sodil zelo slabo. Delal je velike napake. V prvem polčasu je Ljubljano zelo oškodoval, ko je Haškovec branilec naredil faul v kazenskem prostoru, a je sodnik odredil namesto enajstmetrovke samo prosti strel.

Ostale tekme v hrvaško-slovenski ligi

Gradjanski (Zagreb) : Concordia 7:1 (4:0)

Po tekmi med Ljubljano in Haškom sta nastopili moštvi Gradjanskega in Concordie. Concordia ni igrala tako slabo, kakor bi utegnil kdo sklepati po izidu tekme. V prvem polčasu je bila enaka nasprotnik, njeni napadatelji pa pred golom niso bili odločni. Igralci Gradjanskega so streljali iz vsake prilike ter so zato tudi našli kar sedem golov. Tekmo je sodil sodnik Višnjič.

Split : SAŠK 5:3

Današnja tukajšnja tekma med Splitom in sarajevskim SAŠkom je bila zelo zanimiva. Split je izenačil s svojo igro Sarajevčane. V drugem polčasu je Split podcenjeval nasprotnika in mu dovolil, da je zabil tri gole in tako popravil erarotno ničlo prvega polčasa. Igro je gledalo okoli 1000 ljudi. Tekmo je sodil Matančič iz Zagreba.

Jesenski del srbskega ligaškega prvenstva končan

Z današnjimi tekmami v srbski ligi je bil zaključen prvi del - jesenski del - srbskega ligaškega prvenstva. Kakor je bilo pričakovati, je prvak v jesenskem delu prvenstva ostal BSK, ki je od devetih tekem izgubil samo eno, sicer pa vse ostale dobil. Danes je v Zemunu premagal tamkajšnji Zemun z 2:1. Rezultat malo preseneča, ker je vsakdo pričakoval, da bo BSK zmagal z večjo razliko v голу.

Malo presenečenje pomeni neodločena igra Jugoslavije in sarajevske Slavije v Beogradu. Rezultat je bil 0:0. Jugoslavija in belgrajsko sportno občinstvo ima včeraj in danes še svojo posebno senzacijo s srednjim napadalcem Jugoslavije Aco Petrovičem, ki je meni nič tebi nič odšel v Bukarešto in vodi sedaj tam razgovore za prestop v bukarštanski nogometni klub Venus. Gre za lepe denarje. Po nekaterih vestih ponujajo Rumuni Petroviču celo 100.000 din za prestop. Zdi se, da je odsotnost najboljšega igralca Jugoslavije v napadu vplivala danes tudi na ostale igralce Jugoslavije, kajti sicer si ne moremo prav razlagati že četrtič neodločenega rezultata, ki ga je Jugoslavija dosegla v dosedanjih tekmah. Jugoslavija je zaradi tega ostala dve točki za BSKom in je kaj malo verjetno, da bi ob koncu prvenstva mogla prehiteti BSK.

Zelo ogorčena borba je za tretje mesto v tablici. Za to mesto se borijo štirje klubi, in sicer Sarajevčani, Skopljanec, Vojvodina in Bata. Prva dva kluba imata po 11 točk, druga dva pa po 10. Razlika je torej malenkostna in do konca prvenstva se bo vrstni red vseh štirih klubov nedvomno še močno izpreminjal. Zaenkrat je na tretjem mestu Slavija, ki je z neodločenim rezultatom proti Jugoslaviji dosegla lep uspeh.

Na četrtem mestu so Skopljanec. Gradjanski je danes igral v Novem Sadu z Vojvodino. Tudi tod sta se oba kluba sporazumela za remi. Prav gotovo je to večji uspeh za Gradjanski kot za Vojvodino. Vojvodina je na petem mestu eno točko za Skopljanec. Za Vojvodino in Bato, ki sta oba novince, je to prav gotovo zelo lep uspeh.

Isto število točk — 10 — ima tudi novinec Bata. Današnja zmaga Bate v Beogradu nad Jedinstvom je nepričakovana. Bata se je kljub zelo hudemu porazu, ki ga je doživel od BSKa (11:0) dobro plasiral v gornji polovici tabele. Tudi razlika v golih za Bato ni tako zelo neugodna. Na sedmem mestu je zaradi današnjega poraza Jedinstvo, ki ima samo 8 točk.

Zak iz Subotice je danes zapisal v svoje dobro drugo zmago v devetih tekmah. Zmagal je BASKA z rezultatom 1:0. V celoti ima torej 4 točke, vendar malo boljše razliko v golih kakor BASK, kar mu je dalo v prvenstveni tabeli tudi prednost pred njim. BASK je na devetem mestu. V vseh devetih tekmah BASK ni dobil niti ene igre. Le štiri igre je igral neodločeno. BASK, ki je bil svoje dni eden najboljših belgrajskih klubov, je sedaj močno padel v formi in je nepričakovano nizko v prvenstveni tabeli.

Zemun je ostal tako kakor lani na zadnjem mestu. Tudi Zemun ni dobil nobene igre. Svoji dve točki, ki jih ima, si je pridobil z dvema neodločenima igrama. Eden njegovih najlepših uspehov v letošnjem prvenstvu pa je prav gotovo današnji tesni rezultat, ki ga je dosegel proti BSKu.

Hajduk : Slavija 4:2

V prvem polčasu je bila igra med Hajdukom in Slavijo zelo živahna in tudi lepa. Slavija je že v 20. minuti zabila dva gola. Pozneje pa se je toliko popravila, da bi bil neodločen izid tekme še najbolj pričrven.

Tabela v hrvaško-slovenski ligi:

1. Gradjanski	11	10	1	0	54:4	21
2. HAŠK	11	7	2	2	31:20	16
3. SAŠK	11	6	2	3	21:19	14
4. Hajduk	11	6	1	4	27:21	13
5. Concordia	11	4	1	6	22:28	9
6. Slavija (O.)	10	3	3	4	19:27	9
7. Split	10	3	2	5	13:22	8
8. Ljubljana	11	2	3	6	22:40	7
9. Baška	11	3	1	7	15:29	7
10. Slavija (V.)	11	1	2	8	9:20	4

Položaj o številkah v srbskem ligaškem prvenstvu bo do prihodnje spomladi takle (v točkah):

1. BSK	9	8	0	1	38:8	16
2. Jugoslavija	9	5	4	0	25:11	14
3. Slavija	9	5	1	3	20:14	11
4. Gradjanski (Skoplje)	9	5	1	3	19:18	11
5. Vojvodina	9	3	4	2	18:20	10
6. Bata	9	4	2	3	19:22	10
7. Jedinstvo	9	3	2	4	16:18	8
8. Žak	9	2	0	7	13:20	4
9. Bask	9	0	4	5	8:16	4
10. Zemun	9	0	2	7	10:33	2

Jugoslavija : Slavija (S) 0:0

Bata : Jedinstvo 2:1 (1:1)

ŽAK : BASK 1:0

Vojvodina : Gradjanski (S) 2:2

BSK : Zemun 2:1 (0:1)

Izredni občni zbor Mariborske kolesarske podzveze

V prostorih Kinokavarn je bil danes izredni občni zbor kolesarske podzveze. Zaradi nesoglasij, ki so se pojavila v podzvezi ob priliki dirke na stadionu SK Železničarja dne 3. septembra t. l., ko je nastopil dirkač Štefan Rozman, bivši član SK Železničarja in sedanj član kluba »Edelweiss«. Rozman je startal z dovoljenjem predsednika MKP g. Mihaela Lešnika kljub temu, da ni imel licence. Tako je prišlo do nesoglasij v MKP ter so vsi odborniki, razen predsednika, podali ostavko na svoje funkcije. Danes pa se je ta zadeva razpravljala na izrednem občnem zboru v navzočnosti zveznega delegata g. Horvata iz Zagreba. Razni govorniki so povedali svoje mnenje, med njimi tudi delegat g. Horvat iz Zagreba. Na koncu debate so se odborniki sporazumeli ter so predile nove volitve, pri katerih je bil izvoljen za predsednika znani propagator kolesarskega športa g. Ant. Hlebs, za podpredsednika Faje Mirko (Celje), tajnik in blagajnik je Jenko Jože od SK Železničarja, tehnični referent g. Glavič Vinko od SK Žel., namestnik Franc Kebrič (SK Maraton). Ostale odbornike bodo pa klubi sami nominirali naknadno.

Hrvaška tekoatletska zveza ustanovljena

Zagreb, 26. nov. Zadnje čase so nekateri začeli delati na to, da bi se sedež tekoatletske zveze prenesel iz Zagreba v Beograd. Danes je bila v Zagrebu zakonita skupščina Jugoslovanske tekoatletske zveze, na kateri je bila ustanovljena Hrvaška tekoatletska zveza. Na zagrebško zborovanje so prišli tudi zastopniki iz Belgrade, ki so bili pooblašeni od SK Jugoslavije in nekaterih vojvodinskih klubov. Na zborovanju so bila sprejeta tudi za pravila nove zveze.

Drugi zaporedni poraz Italijanskega nogometa:

Nemčija : Italija 5:2

Berlin, 26. novembra. h. Olimpijski stadion je bil danes pozorišče velike in zanimive mednarodne nogometne tekme med Nemčijo in Italijo. Bil je to hud boj za zmago in ugled. Tekmo je gledalo okoli 90.000 ljudi ob 3 stopinjah mraza. Zdi se, da je hudi mraz pomagal domačim. Posebno v drugem polčasu so Nemci pokazali odlično kondicijo. Moštvo Nemčije je zmagalo s 5:2 (2:2).

Obe moštvi sta nastopili v spremenjenih postavah. Italija je zamenjala svoje odlične igralce Piolo, Andreola in oba branilca. Nastopila je v sledeči postavi:

Olivieri, Machisi, Sardelli, Genta, Battistoni, Perazollo, Neri, Sansone, Bossi, De Maria, Colaussi. Tudi v nemškem napadu so bile spremembe: Nemško moštvo je nastopilo v naslednji postavi:

Klodt, Janes, Billmann, Kupfer, Sold, Kitzinger, Lehner, Hahnemann, Cohnen, Binder in Pesser. Današnja tekma je bila osmi spopad med italijanskim in nemškim nogometnim zastopstvom. Če upoštevamo vse dosedanje tekme, ima Italija še vedno precejšnjo prednost, ker je petkrat zmagala, dvakrat izgubila, ena tekma pa se je končala z neodločnim izidom. Končni dosedanj izid tega italijansko-nemškega nogometnega tekmovanja je izražen v razmerju

40:21 za Italijo.

Začetni udarci današnje igre niso kazali, da bo Nemčija zmagala tako prepričljivo. Italijani so začeli igrati zelo živahno in so v 4. minuti iz očitnega offsideja dosegli prvi gol. V 20. minuti se je Nemčiji posrečilo izenačiti. Pet minut pozneje je sodnik prisodil enajstmetrovko proti Nemčiji. Italijan jo je poslal neubranljivo v vrata in postavil razmerje 2:1 za Italijo. Sledilo pa je v 35. minuti spet izenačenje: 2:2.

V drugem polčasu se je slika precej izpremenila. Igro so začeli narekovati Nemci. Vrstil se je napad za napadom. Napadalna vrsta je naravnost naskakovala na nasprotnikovega vratarja Olivierija. Ta je odlično branil in žel tudi obilo zasluženega priznanja med številnim občinstvom. V 22. in 24. minuti pa se je kljub temu moral vdati pred izvrstno razpoloženim Binderjem. Tudi Italijani so napadali zelo nevarno, a je izborni Janes vse počistil v 40. min. je branilec Machisi z roko udaril nemškega igralca Cohnena. Sodnik prisodi enajstmetrovko, ki jo je nemški strelac spremenil v gol. Z njo so Nemci dosegli končno razmerje 5:2. Za Nemčijo je 3 gole zabil sam Binder, po enega pa Lehner in Cohnen, za Italijo pa Neri in De Maria.

Tekmo je odlično sodil španski sodnik Esquartín.

Nizka temperatura, pa vroča »klima« na Koleziji!

V Trnovem so se »dajali« štirje klubi za čast in za lepa darila

Leto se nagiba h kraju, kmalu bodo kakor vse kaže, opustela naša nogometna igrišča in njih junaki bodo do pomladi legli na medvedje kože z lovorjem ali pa s ponvijo ozaljšani — kakor so se že vedli to leto. Nemara bo prav kmalu, morda že do prihodnje nedelje, zeleno trato pokrili »belci« — in potem »adijo, pa zdrava ostani, žoga in glorijska do prihodnje pomladi«.

Za nekakšno poznojesensko slovo so Rečani priredili v Koleziji turnir štirih klubov. Prišli so sami, dalje Jadran, Mars in Svoboda. Za slovo od sezone se je vreme vedlo prav podobno: davi so bila tla pomrila, popoldne pa blatna — in nebo so pokrivali težki oblaki. Mraz je bil prav pošten in tudi megla je svoje prispevala, da bi bil občutek slovesa ganljivejši, lepši in popolnejši. »Navadnih« gledalcev — razen najidealnejših in najvnetjših, ki se jih je nabralo pičlih 200 — ni bilo moč seštetati na prstih ene same roke, ampak si je bilo za štetje treba izposoditi še drugo. Nogometno znanje se vse dopoldne ni hotelo otajati, bil je to nogomet, ki je spadal k slovesu le v toliko, v kolikor je bil počasen in slovesno trd. Popoldne je bilo že skrajna nekaj boljše, prav dobro je postalo v finalni tekmi, v kateri sta se pomerila Reka kot dopoldanski zmagovalca nad Svobodo ter Mars kot zmagovalca nad Jadranom.

Mars : Jadran 2:0

Kdor je gledal dopoldansko srečanje med Marsom in Jadranom, bi skoraj res težko verjel, da bi mogel Mars to tekmo odločiti v svojo korist. Jadran je bil prav za prav ves čas boljši, nevarno je napadal in spravljal Marsovo ožjo obrambo v hude skrpece. Toda kaj ko Jadranovi pred golom bolelo na isti bolezi, na kateri večina slovenskih klubov: na nesmotrnost in nepremišljenem podajanju ter »poskušanje« pred nasprotnim golom. S preveč preprostimi potezami nasprotnika ni mogoče ukaniti. Mars je to pravilo potrdil v tekmi z Jadranom še enkrat. Z nekaj premišljenimi akcijami je poskusil — in dvakrat se mu je poskus tudi obnesel.

Reka : Svoboda 3:0

Tudi Reka dopoldne ni pokazala bogve kako kvalitetnega nogometa. Svoboda se je Rečanom krepko upirala in po igri, ki jo je pokazala, na vsak način ni zaslužila tako visokega poraza. Najlepši gol je dal v tej tekmi Urbančič.

Popoldne so brali

»Nogometni slovar divjega moža«

možak. Čudno, da so se kaj takega spomnili, pa še v tako hudem mrazu, kajne? Pa so se! »Nogometni slovar divjega moža« bo brali na glas vsemu

občinstvu. Kakšne cvetke in »paberkice« so bili razglašeni urbi et orbi! Nekaj najbolj nedolžnih je bilo takihle: »bik, v zvezol«, ali »šepce, zakaj mi nisi podal«, ali »idiot, kaj pa daješ v sredo, če ni centerhalfa«. Tudi sivi dolgošček je bil častno zastopan med drugimi domačimi živalmi, ki so postale krilatice na naših igriščih. Menda ni v vsej abecedi nobene črke, ki ne bi v tem slovarju predstavljala dolgega odstavka. Čas bi že bil, da bi odgovorni tem našim igralcem slovar dokončno zaplenili! Na našem jugu ga seveda ne pandur ne žandar ne bosta več mogla, tam je že preveč razširjen in preveč že tudi v vsakdanji rabi!

Jadran : Svoboda 1:1

Skraja je Jadran mnogo obetal, kar dobrih deset minut je bil močno boljši. Pozneje pa se je Svoboda popravila in je zabila nepričakovano celo vodilni gol. Jadran je naglo izenačil, potem pa je spet prevzel iniciativo in dolgo časa, a brez uspeha — njegov napad ni neroden, pred golom pa nima nobenega pregleda nad situacijo — oblegel gol Svobode. Svoboda se je žilavo branila in tudi po svoje pripomogla, da Jadranovcem sreča ni hotela pomagati. Do kraja sta se obe moštvi — Jadran je bil nekoliko agilnejši in boljši — pošteno trudili, da bi rezultat povečali in zmagali. Pa ni šlo. Zreb je bil na kraju potreben. In takrat se je zgodilo nekaj prav zares neverjetnega: Jadran je do bil žreb! Taka reč se ne zgodi vsako stoletje, pravijo Trnovčani. — Sodil je dobro g. Vrhovnik.

Mars : Reka 3:0

Jadran je vzel en pokal, Marsu pa je bil prihranjen drugi. Marsovec so v popoldanski tekmi pokazali izredno lep, nagel in poštenovalen nogomet, posebno še, ker so našli na ambiciozno razpoloženo Reko. Mars ima solidno obrambo, prav dobro in poštenovalno halflinijo ter napad, ki zna po dolgem času v Ljubljani spet enotno misliti. Napadalne poteze izpričujejo lepo premišljenost, hitre so, strme in gredo le za enim ciljem: da bi pred nasprotni gol čimprej prinesle nevarnost in zmede obrambo. Napadatelji so v nasprotnikovem kazenskem prostoru izredno energični, imajo dober pregled za spreminjanje situacije in za izkoriščanje pravega trenutka. Gonilna sila v napadu je res odlični srednji napadalec Zigon, ki svojo igro razodeva vse odlike dobrega napadalnega vodje. Akcije vodi sam, zbira v kazenskem prostoru kot osrednja točka poteze ter jih skuša sam energično realizirati. Obe mladi krili, ki ju zvezi lepo vežeta s centerhalom, sta nadarjeni mladi sili, ki obetata najboljšo. — Reka je igrala ambiciozno, je pa v drugem polčasu opešala. Mars bi bil zmagal celo še z večjim rezultatom, če ne bi bil »ugonobil« enajstmetrovke. Dva gola je zabil Zigon, enega pa Pivkar. —

Umrl nam je danes po dolgi in mučni bolezni naš nad vse ljubljani mož in dobri oče, brat, svak, zet in stric, gospod

Herman Goll

poštar v pokoju, veleposestnik in lesni industrijalec

Pogreb blagega pokojnika bo v torek, dne 28. novembra 1939 ob 3 popoldne iz hiše žalosti.

Sveta maša zadušnica se bo brala v sredo, dne 29. novembra, ob 8 zjutraj v Velenju.

Velenje, Dobrna, Celovec, dne 26. novembra 1939.

Zofija Goll, soproga; Herman, Hans, Rudolf, sinovi;
Irma Komposch roj. Goll, sestra;
Dr. Rudolf Goll, brat.